

kulációból hangzottak el a miniszter célzata ellen úgy a parlamentben, mint a koalíciót gyűlölő sajtóban.

A Kegyelmes Főpásztor IV. sz. körlevele és a búcsúk.

A „Közművelődés“ 1907. május 23-án megjelent számában valaki röviden elszámolt a csik-somlyói pünkösdi búcsúról is. Elsősorban is azt a kérdést veti fel az illető, hogy: „vontatkozik-e Kegyelmes Főpásztorunk IV. sz. körlevele a Csiksomlyói búcsúra is?“ Felelete így hangzik: „Sokan azt mondják, hogy igen, mások azt, hogy nem. Én az elsőkhöz csatlakozom, mert mindazon visszaélések, melyek az egyes hitközségekben búcsúnapok alkalmával előfordulnak, s melyek arra bírták Püspök Urunkat, hogy nevezett körlevelét kiadja, fokozottabb mértékben előfordulnak Csiksomlyón.“

Én pedig a fenti sorokra azt mondom többekkel, hogy a Kegyelmes Főpásztor IV. számú körlevele a Csiksomlyói búcsúra nem vonatkozik, nem terjed ki. Miért? Azért, mert Csiksomlyó nem plehánia, nem végez adminisztrációt. Igaz, hogy a körlevelé végén említés van téve a zárdatemplomokról is, de melyekről? Csak azokról, a hol a fenti teendőket a szerzetes atyák végzik, de azokra a helyekre sem vonatkozik a körlevelé mindenben, s annál kevésbé a többi szerzetesházakra. Vegyük csak szemügyre a körlevelé ama pontját, mely azon helyekre vonatkozik, a hol két búcsút is szoktak tartani, mennyiben érinti a szerzetesházakat? Csak kevésben, de nem mindenben. Ha mindenben érintené, akkor nem szabad többé Paduai Szt. Antal tiszteletére a kilenc keddi búcsút megtartani, sem a Porcinulaét, sem Szt. Ferencét, a rendalapítóját, már pedig ezeket megtartják mindenütt, akár nines adminisztrátora, akár van. Mindezek pedig a rendes Titulus Ecclae-n kívül esnek. Csiksomlyónak a Titulusa Visitatio BMV. Jul. 2-án ezt is megtartják, Mária nevenapját is, a Pünkösdiét is a fentiekben kívül. A híveket ezek megtartására nem kötelezi ugyan senki, de eltítani is nehéz lenne. Ezt pedig a Kegyelmes Főpásztorunk megtenni — úgy tudom — soha szándéka nem volt s nem is lesz soha.

A Kegyelmes Főpásztor méltán panaszkodik a búcsúk alatt történt visszaélésekről, s beleírhatta a Pünkösdiakat is, de szintén jól tudja azt is, hogy ezek a visszaélések nem a csiksomlyói Pünkösdiaké, hanem a többi szerzetesházaké, hanem az egyes községekben tartottakon. Ezeket a búcsúkat akarja Önagyméltósága első sorban helyes irányra terelni, megrendszabályozni, s akkor a pünkösdi is rendes lesz, mert a nép már odahaza hozzá szokik ehhez. A két búcsú egyikének eltörlése tehát szigorúan az egyes plebiániakra vonatkozik és pedig azért tette ezt a Főpásztor, hogy a sok eszem-izomnak (a miből állanak falún a búcsúk) véget vessen. Nem terjed ki a körlevelé azon filialis egyházakra, a hol a plebiániától külön szokták a búcsúkat megtartani.

Úgy gondolom, nem értették meg azok sem a Kegyelmes Főpásztor intencióját, kik a körleveléből azt magyarázták ki, hogy a Csiksomlyói búcsú ezzel be van szüntetve. Nemkülömben azok sem, a kik oda magyarázzák, hogy Csiksomlyóra csakis saját lelkipásztoruk vezetése alatt mehetnek ezután, különben nem!

A mi az elsőt illeti, már volt szó róla, de

álljanak itt még a következők: Mindenki jól tudja, minek emlékére gyűl össze a székely nép pünkösdpünnyán Csiksomlyón. Azt mondhatjuk, ez az egyedüli kegyhely Erdélyben, a hová ily tömegesen elzarándokolnak a székelyek. Kiváltságokkal volt s van ma is felruházva a kegyhely. Nem régen maga Kegyelmes Főpásztorunk lépett közbe, hogy a búcsú megnyerése meghosszabbítassék, s nagy, azaz föltárát kiváltságossá tette. Most ha megszűnnék a pünkösdi búcsú, mire valók lennének ezek a kiváltságok? Nem szabad elfelednünk, hogy ez a búcsú még is csak több lelki haszonnal jár, mint kárral, mert jó magam is azt vettem észre, hogy a hívek egy nagy része a husvéti szt. gyónásának itt tesz eleget. Igen sokat találtam olyant is, ki 20, 30, 40 év óta nem győnt, itt hatott rá a Szentlélek kegyelme, itt a pünkösdi búcsún tartott és tart bűnbánatot.

Ami a keresztieknek vezetését illeti, nem szabad ezt úgy magyarázni, hogy ha a lelkipásztor nem mehet, kereszt sem mehet Csiksomlyóra. Ez a magyarázat vonatkozik az egyes községeknek a szomszéd község búcsújára menetelére, de nem a Csiksomlyóra való menetelre. Hogy miért, azt is megmondom. — A kegyelmes Főpásztor senkitől sem kíván lehetlenségeket. Már pedig azt kívánná, ha a pünkösdi búcsúra minden pap el kellene, hogy kísérje híveit. Vegyük csak jól fontolóra. Ha pl. Mikházáról (Marosszék) kereszt jön Csiksomlyóra — de ezután csak papjával jöhet — s ott most lakik egy 70 éves bácsi, ő az adminisztrátor, azt senki sem kívánja tőle, hogy akár gyalog, akár kocsin ekkora utat megtegyen, mert talán egyiket sem bírja ki. Azonkívül, ha ő elmegy is a búcsúra híveinek egy részével, mind még sem mennek el, valaki odahaza is marad. Már most ha elmenne, kire hagná híveit? Ki kíséznék pünkösdpünnyán? Ha valaki beteg, ki látja el a végszentségekkel, ki temeti el, ha meghal? A lelkipásztor? Ő nem, mert Somlyón van a búcsún a hívei nagy részével! A szomszéd plebiános? Ő sem, mert ő is elment. Lám, ha ez lett volna szándékában a kegyelmes Főpásztorunk, mikor IV. számú körlevelét kiadta, ezek mind meg kellene, hogy történjenek, de nem ez volt.

A körlevelé ugyanis azt mondja: a lelkipásztor vagy megbízottja vezesse a keresztet búcsúra. Az a megbízott lehet egy esperesi kerületnek egy papja is, sőt ez talán a főcé. Azért nagyon jól tenné a papság, ha a koronagyűléseken egyes mindig kijelölne, aki azután vezesse az összes szomszéd község híveit. Egy pap teljesen elegendő, hogy rendet tudjon tartani annyi emberrel is. Nem olyan nehéz azt megtenni, hisz a mi népünk is kezdi átlátni már azt, hogy: rendnek muszáj lenni! Legjobban beigazolták az idei pünkösdkor, a midőn felannyi munkát sem adott a rendezésök, mint a múlt évben. Ket-három év múlva már rendszeres lesz a somlyói búcsú is. Aki most pünkösdkor Somlyón volt, láthatta, hogy a csendőrségnek abszolúte semmi dolga nem akadt.

Még egyet. A pálinkás bódék már az idén is távol, nagyon távol voltak attól a helytől, a hol a processio elvonult. Az ételek és italok árulását megtiltani lehetetlenség, mert ennyi embernek még is csak szüksége van mindezekre, azt azonban már a mostani búcsún elérték, hogy este 8 órán túl senki italt nem volt szabad kimerjen. Nem is láttam, mondhatom részeg emlert most, de eleget a multakban. — Hanem cirkusz, panoráma s nem tudom miféle komédiákat, ezeket nem lenne szabad odaengedni, mert ezek egész éjjel dörömbölnek s bolondítják a búcsúsokat. Van erre biztosan tudom tör-

vény, hogy az ilyeneket kitiltás, csak utána kell járni s közigazgatásilag meg kell tiltatni Várdotfalva községi előjáróságának, hogy vásárpénzeket szedjen, s azért a néhány koronáért a búcsúból országos vásárt csináltasson.

B.

H I R E K.

Szent Erzsébet.

Magyarország ebben az évben ünnepli Szent Erzsébetnek, az Árpádházból származott király leányának hétszázadik születésnapját.

Megünneplésére Pozsonyból, hol Szent Erzsébet bölcsőjét ringatták, hatalmas mozgalom indul ki, mely elhatol az ország legszélső határáig, átöleli az egész hazát, sőt felhat a trónnak számolyáig is, magát Ő eszteri és apostoli királyi Felséget nyerve meg legfelsőbb védőül.

Lelkesítő szót hallatszik a magas Kárpátoktól a kek Adriáig; hatoljon be e kiáltó szó a szivekbe is, hevítse s buzdítsa azokat tevékeny hiteletre és egy Istennek tettő jótékony mű alkotására Szent Erzsébet emlékére és dicsőségére.

S valóban, melyik magyar nő Szent szől hangosabban sziveinkhez? Tekintsük benne akár a leányt, a hitvest, az anyát, vagy a fejedelemt, mindig a női erények példányképe gyanánt áll előttünk; de mégis legmeghatóbb akkor, midőn a keresztény felebaráti szeretetet gyakorolja. Ő, kinek az összes földi javak jutottak osztályrészül, legnagyobb boldogságot abban lelta, hogy azokat másokkal megosztotta s így a szerencsétlenek támasza lehetett.

S midőn a szegények miatt maga is nyomorba jutott, azt a keveset is megosztotta velők, mit koldustarisznyája meg magában foglalt.

Róla, a szentről, a szenvedőről akarunk megemlékezni ebben a jubileumi esztendőben s felidézni emlékünke szent életét. Isten akaratán való meggyugvás, akkor, amidőn résztvevünk abban az egyházi ünnepben, melyet a püspöki kar fog elrendelni s melyre a pápa Ő Szentsége rendkívüli kegyelmeket ígért.

De emlékezzünk meg róla az által is, hogy példáját követve, annak a jótékonyági műnek létrehozása érdekében áldozzunk, melyet Pozsonyban a nagy Szentnek otthonában létesíteni szándékoznak. Szent Erzsébet nevében könyörgünk kegyes adományokért; nemcsak a gazdagok ajándékaiért eszedünk, de kérjük a szegények filléreit is a szent Evangélium szavai szerint: „Adjatok és adatik nektek.“

Különösen hozzátok, Erzsébetekhez, kik a Szentnek nevét viselitek, fordulunk kérésünkkel, karoljátok fel szeretettel e magasztos emlékünep eszméjét, mozdítsátok elő — kiki a maga körében és legjobb tehetsége szerint — ezt a kegyeletes ünnepet.

Legyen ezen országos ünnepség nemcsak tanúbizonysága vallásos érületünk bensőségének, de hazafias kegyeletünk mélységének azon áldott lelki királynéknk iránt is, ki Szent Erzsébetet yallotta védőszentjének.

Szálljon Szent Erzsébet közbenjárása által áldás szeretett hazánkra, de kivált a magyar nőkre!

Izabella főhercegnő.

Vaszari Kolos,
bib. heregprimás.

— **Ürnapja.** A legméltóságosabb Oltárszentség magasztos ünnepén reggel 8 órakor püspök urunk önméltósága mondott szentmisét, mely után Rakk József papnevelőintézeti pre-

fektus tartott szent beszédet az igen szép számban megjelent hívekhez. Szent beszéd után igen kellemesen borulatos időben folyt le a szokásos körmenet önméltósága vezetése és óriási közönség részvéte mellett. Impozáns volt szemlélni a szép rendben haladó iskolás gyermekeket és felnőtteket. Közvetlenül az Oltáriszentséget vivő főpásztor előtt az irtalmas nővérek zárdaiskolájának hófehérbe öltözött növendékei hintették a tavasz virágait. Bámulusos volt az a rend és áhitatos figyelem, mellyel a leánykák nem könnyű feladatukat végezték. A gondos nővérek fáradhatatlan buzgóságának egyik bizonyítéka volt ez is. A magasztos ünnep 10¹/₂ órákor Te Deum-mal ért véget.

— **Bubies Zsigmondnak**, a kassai egyházmegye nagynevű főpásztorának, aki tudományával, a művészet iránt való rajongó szeretetével és aldozatkésztségével európai hírnévre tett szert, temetése f. hó 26-án ment végbe Kassán. A temetésen Kassa városa társadalmi és felekezeti külömbőség nélkül vett részt, ami fényes bizonyossága annak a szeretetnek, ragaszkodásnak és hálának, melyet Kassa és vidéke minden társadalmi rétegében és körében iránta érzött. A temetési szertartás ünnepélyes gyászmisével vette kezdetét, melyet nagy papi segédlet mellett Fischer Colbrie Ágost dr. megyés püspök pontifikált. Ezt követte a temetési szertartás, mely után az elhunyt főpásztor holttestét a püspöki sirboltban örök nyugalomra helyezték.

— **Jézus Szive hónapja.** Kegyelmes főpásztorunk magas intézkedése szerint a Jézus Szent Szive ájtatosság városunkban a Ferencrendiek templomában naponként este 7 órákor lesznek.

— **Plebánosválasztás.** A Both Ferenc pápai prelátnak, plebános halálával megürrült gyergyószárhelyi plebánosi állásra f. hó 23-án ejtették meg a választást. Első helyen megválasztották Peterffy Lőrinc székelyszenttamási plebánost, második helyen Oláh Károly káli plebánost, harmadik helyen pedig Pál Dénes ditrói segédlelkész.

— **Egyházközségi közgyűlés.** A gyulafehérvári r. kath. egyházközség f. hó 26-án a városháza tanácstermében rendkívüli közgyűlést tartott. A közgyűlés egyetlen tárgya az espereskerületi státusképviselőket választó kiküldöttnek megválasztása volt. Körödy Péter dr. indítványára, aki kijelentette, hogy Wagner S. eddigi képviselő erre többé nem reflektál, a közgyűlés Cserni Béla dr-t választotta meg egyhangúlag a státusképviselőket választó gyűlésre az egyházközség megbízottjával.

— **Dobordán Károly** nagyszabeni állami gimnáziumi hitoktató a folyó hó 14. és 15. napján megtartott zsinatvizsgálatot igen szép sikerrel kiállotta. Gratulálunk!

— **Kontra alispánjelölés.** A Bánffy Kazimir bárót alispánnak jelölő május 10-iki gyűléssel szemben f. hó 26-án Nagyenyeden elnlenjelölést rendeztek Szász József mostani alispán érdekében. Voltak vagy hetvenen; ebből épen 50% azaz 35 megyei és városi hivatalnok, jegyző stb. volt. Ehhez további magyarázatot fűzni felesleges. A dolgoknak azonban van egy humoros oldala is. Szász József érdekében most épen azok dolgoznak a legnagyobb hévvel, akik annak idején Szász József megválasztása ellen minden lehetőt és lehetetlent elkövettek. Vagy talán nem is annyira humoros ez?! Volna ennek más neve is.

— **A koronázási jubileum.** Közéledik a nagy nap, a koronázásnak, a nemzet és dinasztia békekötésének negyvenedik évfordulója. E történelmi fontosságú nap megünneplésére készül

a nemzet. Nem lesz ez az ünnep külsőségeiben zajos, de annál őszintébb és bensőbb lesz. Örök időkre szóló emlékeket állít a nemzet, melyek méltóak lesznek a komolyan dolgozó Magyarországhoz és koronás fejedelmének lelkiületéhez.

Erről tesz bizonyosságot az a törvényjavaslat is, amelyet Wekerle Sándor miniszterelnök a képviselőház 27-iki ülésén terjesztett elő, s melyet emlékül mi is ideiktatunk.

Törvényjavaslat

a dícsőségesen uralkodó I. Ferenc József király megkoronáztatásának 40-ik évfordulójának megörökítésére alkotandó művekről.

1. §. A törvényhozás dícsőségesen uralkodó I. Ferenc József király megkoronáztatása 40. évfordulójának, ezáltal az alkotmány helyreállításának maradó emlékké való megörökítéséül elhatározza, hogy:

a) Budapesten alkalmas helyen munkásokórházat létesít;

b) az Erzsébet Népakadémia-nak népkönyvtárral egybekötött munkásotthon létesítésére a székesfőváros VIII. kerületében Szentkirályi-utca 7. szám alatt levő nőipariszkolai épületet átengedi és ezenkívül több vidéki központban a közművelődés minden ágának a helyi viszonyokhoz alkalmazott teljesítésére kulturházak létesítését segíti elő;

c) újból felépíti azt a templomot, amelyet Szent István király az ó-budai határban Árpád fejedelem emlékére ennek temetési helye fölé emelt volt;

d) a zágrábi kereskedelmi múzeumot megnagyobbítja.

2. §. Az első §-ban részletezett alkotásokkal járó munkálatok költségeinek fedezésére a következő hitelek engedélyeztetnek:

a) a munkásokórház létesítésére 2 millió korona;

b) az Erzsébet Népakadémia céljaira átengedendő női ipariszkolai épület átalakítási és felszerelési költségeire 100.000 korona és a vidéki kulturházak létesítésére 500.000 korona;

c) az ó-budai határban emelendő templom építésének költségeire s az a körül létesítendő liget és ebben emelendő obeliszk költségeire a telek megszerzési árán felül 600.000 korona, végre

d) a zágrábi kereskedelmi múzeum megnagyobbítására 300.000 korona.

3. §. A 2. §. a) és d) pontjai alatt részletezett kiadások a kereskedelemügyi tárcánál, a c) alatti költségek pedig a miniszterelnökségnél a mutakozó szükséglethez képest az illető év költségvetésében az átmeneti kiadások címe alatt lesznek előirányzandók.

4. §. A jelen törvény kihirdetése után azonnal életbelép és végrehajtásával a miniszterium bizatik meg.

— **Püspöki körút.** Folyó hó 22-én a déli gyorsvonattal érkezett Homoródkóhalom állomásra Dr. Lányai József tinnini felszentelt püspök, aki kegyelmes főpásztorunk helyett végzi a bérmlást, gróf Mikes János közszeretethen álló udvarhelyi főesperes és Orbán János székelykereszturi plebános kíséretében. Az állomáson Szabady Tivadar főszolgabíró és Gáspár János lövetei plebános fogadták. Zsombor községben a kath. templom előtt felállított díszes diadalkapunál Péter József zsombori jegyző üdvözölte a lakosság nagy lelkesedése mellett, hol a főpásztor meghatóan emlékezett meg a községet pusztulással fenyegető kivándorlásról s annak káros oldalait szép beszédben tárta fel a nép előtt. Karacsonfalván a diszkapunál Pünkösty Géza karácsonyfalvi la-

kos, ny. telekkönyvvezető, Homoródretemén Molnár Lajos ny. kántortanító, Homoródmáson a kath. megyehíró fogadta az építendő róm. kath. kápolna helyén felállított diszkapunál. Impozáns és lélekemelő volt a lövetei fogadtatás, a hol ezerre tehető néptömeg várta Elekes Nándor jegyzővel az élén a püspököt. A püspököt községre bandériummal kísérték, tarackok adták tudtúl közlekedését a falvakhoz. A Lövétén adott püspöki díszbezdél alkalmával Mikes János gróf főesperes köszöntötte igen szép beszéddel, mint ezuttal Majláth gróf püspök helyettesét. A püspök igen szép beszéddel válaszolt. A főpapot nem csak mint lángeszű és lánglékü püspököt tanulták megismerni a vele érintkezők, de mint fentkölt lelkü művelt embert is, ki közvetlen, természetes, szíves és nyílt moralavá embertársait szívéhez bilineseli és örökre feledhetlenné teszi magát és így méltóan helyettesíti a fenkölt gondolkodású kegyelmes püspököt, gróf Majláth Gusztáv Károlyt.

— **A kath. nagygyűlés előkészítése.** Ebben az esztendőben már a VII-ik nagygyűlést fogja tartani a magyar katolicizmus. Ez uttal először vidéken — Pécssett. Helyes gondolat volna ez az intézkedést meghonosítani, hogy t. i. minden évben az ország más és más pontján, megfelelő városokban demonstráljon és jövendő munkálkodására előkészületeket tegyen a magyar kath. társadalom. Ez a decentralizáció igen alkalmas eszköz volna a kath. öntudat felébresztésére és megerősítésére országszerte.

A VII. gyűlés, mint mondók, Pécssett lesz, az eddigi megállapodás szerint aug. 25. 26. és 27-én. A megtett előkészületekből is remélünk lehet, hogy az idej nagygyűlés eredményekben talán még gazdagabb lesz az eddigieknél is. Az eddigi nagygyűlések után ugyanis sokszor lehetett békételen hangokat hallani, melyek szerint a nagygyűléseken mindig csak nagyszerű beszédek, szép tervezetek hangzanak el, de tevéleges eredmény semmi. Az ilyen hangoknak nincs igazuk. Az eddigi nagygyűléseknek az az eredménye, hogy a magyar katolicizmus töretlen röget felszántották, vetés alá előkészítették — eleget. Az útmutatás, az irányítás után a tevékenykedés sora a kath. társadalmon lesz. Hatását már is érezhetni.

A VII. nagygyűlés előkészítő bizottsága a mult hét végén tartott értekezletet Wurster József kanonok elnökletele alatt.

Az Országos Katolikus Szövetséget Szentiványi Károly igazgató képviselte. A bizottsági tagok teljes számmal jelentek meg. Az értekezlet három albizottságot küldött ki a saját kebeléből. Az egyházi ünnepségek rendezésére Wajdits Gyula kanonok elnökletével, a világi ünnepségek rendezésére dr. Késmárky István jogliciumi tanár elnöklésével, sajtó- és elszállásolási bizottságot dr. Kelemen Mihály ny. törzsorvos elnöklésével.

A nagygyűlés a szokásos körmenettel fog kezdődni, amely délután négy órákor indul a vártemplomból, 25-én délután két nyilvános gyűlés: egy magyar és egy német. Mindegyiken három-három szónok fog beszédet tartani. A tulajdonképpeni megnyitó ülés este lesz. A megnyitó beszédet gróf Zichy János fogja mondani.

A kongresszus programja az összes aktuális kérdéseket felöleli.

Az együttes gyűlések közötti időben gyűléseket fog tartani a kongresszus három szakosztálya: a közművelődési, a hitbuzgalmi és a szociális szakosztály. De ezenkívül külön kisebb kongresszusok is lesznek és az eucharisztikus kongresszus, a kongregációk kongresszusa, sőt tervbe van véve egy névvelmi kongresszus is, amely a nők jogait ki-

vánná precízírozni, némileg a feminizmussal elentetben. Tervebe van véve továbbá a nagygyűléssel kapcsolatosan az ottani keresztény-szociális egyesület zászlójának felavatása.

A világi ünnepek rendezésére kiküldött bizottságot az a szempont vezette, hogy a kongresszusi tagoknak amugy is nagyon igénybe vett idejét ne foglalja le valami túlságosan. hanem lehetőleg szabad kezet engedjen nekik esti és egyéb szórakozásaik megváltására. Mindössze a következőket vette programmba, amelyeknek egyike sem kötelező, azért: 25-én este ismerkedési estély a budai külvárosi katolikus körben, 26-án délelőn a belvárosi katolikus körben, este kirándulás a Tetyére; 27-én este fél 9 órakor a vártemplom ünnepélyes kivilágítása, melynek tervezése Reéh György városi tanácsos, az országserzte ismert pyrotechnikus érdeme.

Az elszállásolási bizottság gondoskodott, hogy a nagygyűlés tagjai számára elegendő tömeges és privátlakás álljon rendelkezésre.

A nagygyűlés diszelnökségét eddig elvállalta a püspöki kar, továbbá dr. Wekerle Sándor miniszterelnök, gróf Apponyi Albert, gróf Zichy Aladár és dr. Günther Antal miniszterek és a világi arisztokrácia számos tagja.

A nagygyűlés méreteiben is igen impozánsnak ígérkezik. Pécs város közönsége mindent el fog követni, hogy a nagygyűlés résztvevői kellemesen emlékezzenek vissza az ott eltöltött napokra.

— **Keresztény szociális alakulás Székelyudvarhely.** Ez a lelkes, nemzeti érzületében rendheltelen város, már régóta jó példával jár elől a Székelyföldön abban, hogy az oda is tolatkódó nemzetközies maszlagos igéit idejekorán hatástalanokká tegye. A mult évben magas színvonalon álló szociális kurzust rendeztek, most pedig máj. 26-án ker. szociális munkásegyletet alakítottak. A gyűlés, melyen számos iparos és munkás vett részt, a r. k. fiúiskolában folyt le. Bevezetői elenkektek a Hímnuszt, mely után P. Chrysostomus ezt a kérdést fejtegette: „Mit akarnak a keresztények? Majd megválasztották az ideiglenes tisztukat. Elnök lett Szébeni Antal, titkár P. Chrysostomus, jegyző Daróczy László. A szépen lefolyt értekezletet a Szózat elenkelésével zárták be. Az ujonnan alakult egyesületnek már is 80 tagja van. Gyűlés után a jelen voltak jelvényvel és nemzetiszínű szalaggal ékesítve szép rendben körsétát csináltak a városban. Üdvözlőjük Székelyudvarhely munkásait, akik keresztény alapon, a hazaszeretettől lelkesítve tömörültek abból a célból, hogy korunk szociális bajait helyes irányban segítsenek megoldani. Bár a többi székelyföldi városok munkásai is követnék a jó példát.

— **Első áldozás Hosszuszón.** Emlékezetes, kedves ünnepség folyt le Hosszuszón Szentháromság vasárnapján. E napon volt ugyanis az állami elemi iskola kath. növendékei közül a felsőbb osztályosoknak első szent áldozása. A már előző napon végzett gyónás után örömtől repeső szemekkel, kigyult arccal gyűltek a növendékek fehérbe öltözve, gyertyával kezükben az áll. el. iskola udvarára, hogy a szokott időben és rendben tanítójuk vezetése alatt a templomba menjenek a szentségi Jézussal egyesülni. A szentmisének az „áldozás” részénél Pál Kálmán helyi peblános megújította az első áldozókkal a keresztységben tett fogadósukat; majd lelkes szavakban figyelmeztette a legmértősebb Oltárszentségben elrejtett Úr Jézás kegyelmére, buzditotta az iránta való lankadatlan szeretetre, utasította az Ő nemes, egyedül üdvözítő tanainak bármikor és bármily nehéz körülmények közötti bátor megváltására.

Eljők állítva a jót és rosszat, vonzó példákkal bizonyítja be, mit eredményez az édes Jézus követése, s mit szül az ő ösvényeiről való eltérés. Ezután a hit, remény és szeretet erényeit inditá föl bennök, mely után megáldoztatta őket.

— **Új kath. napilap.** Örvedetes hírt jelent a mintegy másfél éve megindult és Kassán hetenkint kétszer megjelent „Felsővidéki Szemle”. A lap megszűnik, de csak azért hogy következő számával „Felsővidéki Újság” címen, mint politikai napilap jelenjen meg. Ez lesz Felsőmagyarország legelső kath. napilapja. Örved a mi szívünk, amikor tapasztaljuk, hogy testvéreink a leharag legmodernebb gyegyével kellő módon felvértezve küzdelhetnek azon kalmárkodó szellem ellen, mely a katolicizmus öntudatát a nyilvánosságról már jó részt leszorította. Felsőmagyarország kath. vezéremberei belátták, hogy a mostani viszonyok között egy szép országgrész kath. társadalma nem élhet napilap nélkül. Vajjon mikor jutunk erre a tudatra Erdélyben?

— **Felkezetek ellen izgatnak Jézus nevében.** Ezzel a hangzatos címmel a „Népszava” május 11-iki száma hírt közölt, melyben azzal vádolta meg a nagykarolyi „Oltáregyesület”-et, hogy tagjai közt az adáz gyűlölködés és vak fanatizmus konkolyát hinti el mindenki iránt, a ki nem katolikus. Ez okból nótájai felkeresik a jobbmódu katolikus családokat s őket arra buzditják, hogy szakítsanak meg minden összeköttetést a protestánsokkal és a zsidókkal. — Ezzel szemben az Országos Pázmány-Egyesület védőirodája felhatalmaztatott annak kijelentésére, hogy a „Népszava” e híre szemenszedett valótlanosság. Elénk bizonyossága ennek az a körülmény, hogy az Ottáregyesület felolvasásain mindig növekvő számban jelennek meg a protestáns, sőt a zsidó intelligencia tagjai. A templomi ruhák készítői között is évről-évre több protestáns ürhölgyet láthatni. De különben is, Nagykaroly közönsége van olyan intelligens, hogy nem adja magát eszközül a „Népszava” alacsony, kicsinyes, gyűlölködést teremtő céljainak. — Mindezt tudatta a védőiroda a „Népszava”-val is, de nevezett lap nem közölte a rektifikáló sorokat.

— **A gyfehévári lövőegyesület** tervezett nagy mulatságát egyelőre elhalasztja s helyette jun. 9-én a lövőkertben nyári táncmulatságot rendez.

— **Tornaverseny.** Lapunk mult számában már fölhiptuk a közönség figyelmét főgimnáziumunknak jú n. 2-án tartandó tornaversenyére. Midőn a testi ügyességnek és erőnek bemutatkozását ismételten figyelembe ajánljuk, közöljük az ünnepség műsorát: 1. Felvonulás és tisztelés a tribün előtt. 2. Szab. gymk. kéziszer nélkül. 3. Vasbot gymk. Disztornákra tervezte: Bihar B. Bemutatja: a mintacsapat. 4. Csapatorna nyújtón. 5. Csapatorna gyűrűhintán. 6. Buzogány gyakorlatok. 7. Énekel a főgimn. vegyeskara. 8. Társas szabad gymk. 9. Csapatorna alacsony és magas korláton. 10. Versenyek. 11. Gulák. 12. Football-Match (rugólabda mérkőzés.) 13. Díjak kiosztása. 14. Elvonulás. Kezdődik d. u. 4^{1/2} órakor. Kedvezőten idő esetén jun. 9-ére halasztódik.

— **Karikázás a halálba.** A várbeli Károlykaputól levezető meredek uton sokszor láttunk már vakmerő embereket lefele kerékpározni. Ezek az emberek valószínűleg istenkísértést követnek el virtuskódásukkal, mert bármilyen brávoros mesterek legyenek is, a gépen hirtelen előállható bármily csekély hiba életveszedelembe viheti őket. De nem csak saját életüket kockáztatják, hanem a másokét is, akik az első várkapunál a várba feltérnek s kellő időben az örült kerék-

páros észre nem vehetik, hogy kitérjenek előre. Történt is már sok baleset s közülök nem egy halallal is végződött. A legutóbbi borszalm kerékpározás f. hó 29-ikén d. u. 4 és 5 óra között folyt le. Hőse és áldozata egy 51. gyalogezredbeli káplár volt. Hátborzongató gyorsasággal rohant a meredek oldalon lefelé. A lejtő közepe táján maga is észre vette az eléje táruló veszedelmet, mert a gép hiányossága miatt keletlen fekezni sem tudott, s arcából teljesen kikelve, érhetetlen szavakat ordított az alsókapunál sepergető katonákra. Alighogy ezek az utból felreugrottak, a káplár már behajtott a kőből való kapufélebe. Egy hang nélkül végződött le a hidra. Félseme kifordult, orrán szágán hatalmasan ömlött a vér. Most eszméletlenül, élet-halál közt fekszik a katonai kórházban. Bizony ideje volna már, ha a katonai hatóság a legszigorúban eltiltaná az ilyen istenkísértő karikázást. Ugy haljuk külföldben, hogy van is ilyen tilalom. Na de mit ér az, ha be nem tartják és ha éppen — igen gyakran — a tiszturak cselekesznek ezen rendelet ellen.

— **Turista naptár.** A kirándulások évszákára megjelent az Erdélyi Kárpát-Egyesületnek f. évi turista naptára is, hogy mint turista irodalmunkban hézagpótló munka a természetkedvelőknek és az egyesület tagjainak a turistaság gyakorlására tanácsokkal, tervezetekkel, az egyesület ügyeire, kedvezményeire, szervezésére vonatkozólag pedig felvilágosításokkal szolgáljon. A naptár előrészt általános tudnivalók, Kolozsvár látnivalói és a postai díjszabás stb. töltik ki. Ezután a naptári rész cseleszerű beosztással, jegyzeteknek való helyvel, tiszta lapokkal következik, hogy a turista megfigyeléseit, tervezéseit leírhasa. Dr. Hermann Antaltól Szovátáról egy költői lendülettel megírt cikkely gyönyörköd-teti ezután az olvasót. A cikkelyhez 2 kép is van csatolva. Erre a parajdi sóbányának kedves képe látható Csávok Géának Parajd községéről és vidékének kiránduló helyeiről irt hangulatos ismertetésével. Turista tanácsadó és 27 kirándulási tervezet kelt ezután érdeklődést. A tervezetek mind Kolozsvárról kiindulólak vannak egybeállítva, de bármely vidéken lakó a vasuti menetrendet szántásba véve azokat a maga céljainak megfelelően könnyen módosíthatja. Turista ötletek címen újra Hermann Antal dr. irt kedves és közkedveltségnek örövendő szellemi zviropkákát. Erre az E. K. E. központjának 1907. évi nagyszabású kirándulási tervezete következik 28 kirándulással, melyekhez a vonal mentén bárki hozzacsatlakozhatik. A program kiterjed a Biharhegységre is. A naptár zömét külföldben az E. K. E. menedékházak, turista-szállók és a tagok részére szerzett kedvezmények alkotják. A naptárból látható, hogy az E. K. E. meny nyire szolgálja nemesak a közszükségletet, hanem a csekély 6 kor. tagsági díj ellenében a tagok érdekeit is. A vászonkötésben megjelent naptár ára 1 kor. Megrendelhető az E. K. E. központi irodájánál Kolozsvárt (Mátyás-király utca 3 sz.). A tagok arcképes igazolójukhoz melékelve díjtalanul kapják.

— Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a **Ferenc József keserűvíz** valamennyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és említésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmulja. Kérjünk határozottan Ferenc József keserűvizet.

CSARNOK.

Püspökmegeyi zsinat.

(Folytatás.)

39.

Ezek ellen, ha sikeresen küzdeni akarunk, a magunk társas-életében is hathatós példával kell odahatnunk, hogy életünk mindenben a krisztusi elvnek legyen megnyilatkozása; ami annál természetesebb kötelességünk, minél hangosabban hirdetjük, hogy a keresztény vallás gyakorlati életszabály. A francia papokról hallottam, hogy soha a néppel együtt nem étkeznek, sem egy ital bort senkitől el nem fogadnak. Ez, ha igaz, szélsőség és talán része van abban, hogy a népre való hatások távolról sem olyan, mint a német papé, aki el-sörözget a maga híveivel. A bécsiek lelki fővezéréről, P. Ábel jézustársasági atyáról is olvastam, hogy a férfinéppel egy-egy korsó sör mellett szokta megbeszélni a maguk dolgait. Ebben is lehet, sőt kell is jó példát adni. Mindig józannak lenni, nagy erkölcsi erő és feltétlenül imponáló példa. Szükséges, hogy ebben egymást támogassuk és egyetértőleg járjunk el. Itt van p. o. az alkohollal szembeni küzdelem. Ebben nekünk elől kell járjunk. De ha célt akarunk érni, okos számítással kell eljárunk. Senkit sem akarok a jó szándékában megakasztani, aki a teljes abstinencia útjára akar lépni és azt is szívesen elismerem, hogy az alkoholistát a teljes abstinenciára könnyebb rábírní s ebben megtartani, mint a mérsékelt alkoholivásra ráterelni. Tény azonban, hogy sok olyan társadalmi rossz szokásunk van, amelyek a legtöbb embert egyenesen rákényszerítik az alkoholivásra. És ezek ellen épen azért bajos az egyesnek küzdenie, mert bevett társadalmi szokások. De ha mi egyesült erővel és a magunk példájával vonulunk fel ellenük, erősen hiszem, hogy legalább a jobb belátású laikusok is követni fogják és így az alkohol ellen sikeres lesz a küzdelemünk, amennyiben hozzájárulunk az alkoholfogyasztást előmozdító társadalmi rossz szokások kiirtásához. Ez pedig nagy dolog, mert egy az alkohollal küzdő orvos írta jó minap, hogy a bevett társadalmi rossz szokások egyenesen rákényszerítenek sokakat az alkoholivásra, vagyis amint ő írta: az egész mai társadalmi élet az alkoholivásra van berendezve.

Ilyen általánosan bevett rossz szokás, hogy ha az ember valahova látogatába megy: azonnal hozzák az italt. Dél előtt pálinkát vagy sört, délután bort és hát erre mifelénk az elmaradhatatlan borvizet. Mintha bizony egy negyedórát vagy félórát nem lehetne ital nélkül elbeszélgetni! Ez okból meg kellene egyezni abban és azt pontosan be- is tartani, hogy p. o. dél előtt akármik akármik okból jön látogatába, azt sem sörrrel, sem pálinkával, de még csak szivarral sem kínáljuk és mi magunk sem fogadunk el sehol hasonlót, sőt egész őszintén megmondjuk az okát is, ha kérdi valaki. Azonfölül ennek az okos szokásnak még propagandát is csinálunk. Még helyesebb és még radikálisabb elhatározás volna megállapodni abban, hogy bort is csak ebédnél és vacsoránál hozatunk az asztalra és ezenkívül semmi alkalommal és senkinek sem kínálunk. Ha ezt közösen elhatározzák és az egész vonalon tényleg meg is tartják, akkor kezdetben szokatlan lesz ugyan, de rövid idő múlva mindenki megszokja, sőt egészen természetesen fogja találni és senki sem várja, hogy máskor kínálják, mint a maga idejében.

Ha betartjuk ezt és a közös étkezésekre nézve a fent előadott eljárást és ez rendszer-késszá lesz köztünk, amelytől soha senki ked-

véert el nem térünk, akkor úgy a temperantia, mint a hospitalitas tekinteteinek tisztességesen eleget teszünk, valamint, hogy a szerényebb javadalmazású társak is jó móddal szívesen láthatják a kollegákat, mert nem kell exorbitáns költségekbe keveredniök és az alkohollal szembeni mozzalmat is több sikerrel segítjük, mint hogyha az egyik tele tüdővel folyton vizet prédikál, a többi pedig more patrio, sine fine bort iszik.

Valami megfelelő formában szabályozni kellene a koresmalátogatást is. Nézetem szerint a fejtétel itt sem segít. Van rendelet esőtül, a mely a koresmalátogatást sine ulla exceptioe és feltétlenül tiltja és talán éppen azért nincsen semmi hatása. Meg aztán különbség van a koresmak között is, meg azok közt is, akik látogatják, továbbá a mód közt is, ahogy ez történik. Így hát ha az ember p. o. a fővárosban van és egyáltalán nem volna szabad vendéglőbe mennie, bátran éhen is halhatna.

Hogy pedig maga az apostoli Szentszék ebben a dologban minő felfogásnak hódol, azt meg lehet itelni abból a válaszból, a melyet Aichner volt brixeni herceg-püspök rendes jelentésére adott a Congr. Concilii: Curet autem ordinarius nedum paternis monitionibus verum etiam aptis juris remediis ut execrabilis mos frequentandi tabernas e medio Cleri omnino tollatur. — Ez hát a professio-natus koresmalátogatás, vagyis a koresma kultusza ellen irányul, de egyes esetekben és e rationabili causa, nem tiltja, hogy a pap tisztességes vendéglőben, tisztességes célból és tisztességes társaságban meg ne jelenhessék.

Hogy a két dolog közt óriási nagy a különbség, — azt szinte fölösleges magyarázni. És ha már látjuk, panaszoljuk, hogy az ijesztő módon lábrakapott vendéglő és kávéházlátogatás mennyire aláassa a családi élet bensőségét, a szociális jólétet, világos, hogyha az ellen sikeresen akarunk küzdeni, akkor első sorban nekünk kell jó példával eljárnunk és akoresmalátogatást mint execrabilismust, mint kárhuzatos szokást, feltétlenül kerülnünk; ha pedig úgy fordul, hogy valami tisztességes okból odamegyünk, hát természetesen, viseljük is úgy magunkat, ahogy komoly úri emberekhez illik.

Aztán akár banket, akár más, — semmi-féle nyilvános vendéglőt ne kohonasztáljunk az-za, hogy az ékszereinkkel ott a mások szemét kápráztassuk. Ennek irányában a mi édes hazánkban még sok tanulnivaló van hátra.

Jó érzésű világi kathólikusoktól hallottam, hogy a kath. nagygyűlések után szokások közös bankettekben annyi aranykereszt, lánc, gyűrű stb. csillog, hogy a szegény embernek befagy tőle minden bizodalma. Nem lehetne ezeket a drágaságokat inkább a kedélyesség és fesztelenség együttlét kedvéért otthon hagyni? Nő meg a tőzstokat!

Mindenekelőtt azonban és minden körülmények között tartani kell a régi törvényt: Clerici a crepula et ebrietate omnes diligenter abstineant; nec ad bibendum alios invitent, aut se mutuo ad aequales haustus provocent. Ezt hát tessék azórol-szóra megtartani; — nem lesz soha semmi skandalum. De ám alkalmazták felülről is ennek az ősrégi kánonnak (C., 14. X.) a sanctióját: Si quis autem super his culpabilem se exhibuerit, nisi a superiore communitus satisfecerit (legi) ab officio et beneficio suspendatur. — Nem kell semmi új törvény, csak a régít kell végrehajtani és nem lesz ok az efféle panaszra: Praevicatis hujus saluberrimae legis hodie in quibusdam regionibus a deo frequens, vulnus grave et insa-

nabile (??) infert disciplinae status ecclesiastici (Aichner C. J. C. 236. l.)

Meg lehet azt kúrálni, csak akarni kell; egyik-másik rugdalódnék a keserű orvosság miatt, de ha muszáj volna bevenni, előbb-utóbb meggyógyulna tőle.

Ami a kártya, színház, tánc, vadászat és hasonló dolgokról szoktak a zsinatok mondani és határozni, arra nézve röviden csak annyit mondom, hogy habár holmi ártatlan nyulászat mint férfias sport inkább acceptálható, mint az órák hosszat eltartó pagát-üzés és hasonló úri naplopás: a kánonok által tiltott zajos hajtó-vadászatokon való részvétel sokszor meg is bosszulja magát; pár évvel ezelőt p. o. Heves-megyében egy hajtóvadászaton az egyik papnak kilőttek a balszemét. Ez oculus nequam lehetett. Egy püspök pedig addig rendezte a nagy hajtó-vadászatokat, amíg minden pénzt s minden hitelt elpusztatta.

Nekünk uraim inkább a halászat való, az is a szent Péter vizein.

A színházra nézve azt mondom: ismerék egy nagyon jólelkű és kiváló nagy tisztességtű papot: aki néha napján nagyon szeret színházba járni. Persze, annyira olvasott ember, hogy tudja, melyik darabot nézheti meg.

Volt azonban egy papjelölt egyetemi hallgató, hegyibe már fogadalmat szerzetes, akit, mikor a püspök felelősségre vont, hogy mikép merhetett nagy héten a színpadon énekelni; egész flegmával így indokolta a dolgát: „En tagja vagyok a helybeli dalkörnek; a dalkör aznap közreműködött a színpadon: tehát kötelességemnek tartottam én is fellépni.”

A két dolog összevetéséből látható, hogy az egyesek morális jellemének állapota szerint ugyanegy dolog mily különbözőképek alakul.

No de ha kártyajáték, hazai csöndes, lesipuskázás nyulra, kacszás, avagy ártatlan színelőadásról úgy vélekszünk is, hogy néha non excedit veniale, — már a tánc, az kérem alában tökéletes hóbort; civilnél is jókora észlelősség, papnál azonban tökéletes észvesztés. Még a primiciait sem véve ki. Kár is rá szót vesztegetni.

A régiebb zsinatok és így a kalocsai érsektartományi zsinat is erősen lelkére kötötték a papságnak az otthon ülést. Domesticos parietes diligant. Hogy értsük ezt mai nap? Ha úgy állítjuk fel a dolgot, hogy a pap üljön otthon; azaz, a templomban, az iskolában, az írószobájában végezze a maga dolgát; utcán, piacon, patikában, koresmában, kaszinóban, kávéházban ne lebzseljen, ne fecsegen, egyszerűen ne lopja a napot, akkor absolute helyes a rendelkezése. De hozzá kell tenni: kórházban, szegények házában, kath. körben, fogyasztási szövetkezetben, községházban stb. stb. szóval mindenhol, ahol hiveinek akár anyagi, akár szellemi jóvoltát a keresztény erkölcsi és tisztesség elvei szerint, előmozdíthatja, — megfordulni el ne mulassza. Sőt még a tisztességes szórakozás alkalmait is jogosan föl szabad, sőt föl is kell használnia, mert ott is adhat jó példát és ott is nyilhatik alkalmá arra, hogy valami jót előmozdítsion. A nagyhirű Wolofka így tett és sok jót ért el vele, anélkül, hogy bárkit megbotránkoztatott volna. Prohászka püspök pedig nemcsak szóval hirdeti, hogy nem burkolózik felhők közé s nem rejti el magát középkori paloták falai közé, — hanem tényleg minden jó alkalmat felhasznál, hogy híveinek szívéhez ferjen. A sekrestyébe való skrupulozus elzárkózottságnak, amit a francia papság oly soká praktizált, világtörténeti katasztrófák jártak a nyomában. Nem elég a parókia ablakából fásult fatalizmussal nézni a vészhozó áradat közeledését; fer-

fias munkával ki kell állani a gátra és megállítani a pusztulást.

A zsinatnak tehát ki kell terjeszkednie a hathatós és sikeres biztató védekezés minden módjára; tárgyalnia és határoznia kell

— a katolikus sajtó hathatós terjesztéséről;

— a papság tudományos, de különösen a szociális kérdés minden ágára vonatkozó képzettségének öregbítéséről;

— nemkülömben a belső vallásosság gyarapításáról a papságnál az elmélkedés, az eucharisztikus lelkület erősítése, a szolozsma-figyelem szigorú betartása, a lelki szent gyakorlatok, a coelibátusi fegyelem, de különösen a kánoni szent engedelmisség lelkületének gyarapítása által;

— a hívő nép vallásos lelkületét és keresztény öntudatát fenyegető társadalmi bajokat, ezeket okait és orvoslásuk hathatós és sikeres biztató módzatait is tárgyalás alá kell majd venni és egyöntetű megállapodásokra jutni.

A káromkodás, alkoholiszmus, vasárnapi munka, kivándorlás, léánykereskedés, a cselédeleányok erkölcsi védelme, iparostanonok, mesterelegények erkölcsi védelme, a házi ajtosság újból való talpraállítása, iskolai, templomi hittanítás praktikus fejlesztése, a középiskolai, — s különösen a közel harminc akatholikus és állami középiskolába járó katolikus ifjúság vallás-erkölcsi jobb nevelése és oktatása, — a férfi és női tanítóképző intézetek nevelteinek hasonló ügye; — az intelligenciánál a vasár- és ünneppáni szent mise hallgatás és a húsvéti gyónás és áldozás előmozdítása; — az Eucharisztia kultuszának terjesztése; — ugyancsak a boldogságos Szűz kultuszának bensőségesebbé tétele, mert hivalgunk ugyan erősen, hogy Mária országa volnánk, de tessék meghinni: másutt a szent Szűz kultusza sokkal nyilvánosabb és mélyebb ám; — a vallásos társulatok ügye és a szent búcsúk öntudatos és buzgó használatát is sok kívánnivalót mutat fel; — ezzel összefügg a népmisziók terjesztésének dolga; — továbbá a bójti fegyelem, a nemkatolikusokkal való házasságok, komaságok s a vallás-erkölcsöt károsan érintő együttműködés alkalmainak csökkentése.

Még a temetkezési vad pompa s a temetésrendezői üzleti érdekei által a képtelenség és butaság fokozott és torzított parádé, amely városi társadalmunkra nézve valóságos szociális csapás, szintén erősen korlátozandó volna, mégpedig éppen zsinati közös elhatározással, mert az egyes lelképásztorok nem sokat tehetnek ellene. Ennél a pontnál fölöttébb szükséges dolognak tartom, hogy a mi népünket temetőink fokozottabb és keresztényibb gondozására neveljük, mert a legtöbb helyen a temető botránnyosan elhanyagolt és rendetlen állapotban van.

Az egyházi életet érintő minden kérdés, minden hiba, rossz szokás avagy visszaélés, bábóna, ponyvairodalom, temetési bucsuztatás, kienékelés, a népének kinövése stb. stb. mind a megyei zsinat tanácskozása és elintézni valója közé tartozó dolgok.

De mindezeneken felül foglalkoznia kell a megyei zsinatnak a barátokkal, vagyis helyesebben a szerzetesrendekkel is. Nem olyan értelemben ugyan, mint anno 1848. amikor el-
törölni akarták őket avagy legalább is csak 50 éves korukban akarták fogadalomra boesátani, hanem abban az irányban és abból a szempontból, amelyre nézve joga is és kötelessége is a megyei zsinatnak, hogy foglalkozzék velük.

A minden rendű és rangú szerzeteseknek utriusque sexus tiszta szívből kívánjuk zsinaton

is, azon kívül is, hogy a nagy IX. Pius pápának 1847. június 17-éről kelt Religiosa e familiae kezdetű apostoli iratának teljességében tündököljenek és ragyogjanak, aminek fejében gratis elhíhetik, hogy őszintebb jóakaróruk nincs e sorok írójánál.

Vannak azonban holmi megkívántóságok, amikre nézve nem fog ártani némi eszemesere.

Igy a pápa által approbált bármiféle szerzetet a megyébe boesátani, kibocsátani, annak elhelyezkedését stb. figyelemmel kísérni a püspök sajátlagos joga (azt mondanám: jus nativum). A szent kánonok még azt is tiltják, hogy bármiféle alapítást tegyenek, elfogadjanak, feladjanak a szerzetek a püspök előleges tudta és beleegyezése nélkül. De megtörtént, hogy egy hazafias rend, amelynek fejei valósággal utaztak s utaznak a hazafiságban, egy nemzeti, tehát hazafias szempontból fölöttébb exponált helyen templomat, kolostort, a püspök híre, tudta nélkül eladta az oláhoknak: holott ugyanott a katolikus magyaroknak égető szükségük lett volna arra a tágasabb templomra. Az is megyszerzte divatozó visszaélés, hogy misealapítványokat fogadnak el a rend számára, holott ez csak a plebánia számára van megengedve és mint plebániái vagy on mindig nyilvántartásba teendő. A kapisztránus tartomány főnöke meg is rendelte alattvalóinak, hogy az ajtatos misealapítványokat csakis a megyés püspök jóváhagyása mellett fogadják el és mint plebániái vagyont kezeljék. Ez annálval inkább szükséges, mert pozitív tudomásom van arról, hogy misealapítványi tőkék beolvasztattak egyes provinciák törzsvagyonába, sőt építési celokra fordítottak. A misealapítványok feletti örökös a püspökök kizárólagos joga: itt nincs semmiféle executio, avagy privilegium. Nem is dukál.

Határozottan korlátozandó a szerzeteknek az a szokása is, hogy jelöltjeiket a püspök előleges tudta és megkérdése nélkül veszik fel. Ehhez nincs joguk. A szent kánonok szigorúan előírják, hogy szerzetbe csak az vehető fel, a kinek a megyés püspök kánonszerű elboesátó levélben megengedte, hogy szerzetbe lépjen. Csak nemrég fordult meg a kezemen egy levél, melyben egy bencésperjel kikért a püspöktől egy ifjút, aki hozzájuk bekerelkedett.

Lám, azok tudják mi a törvény; erre mit félnék pedig ki-ki azt csinál, ami ő neki jól esik. Valamelyik tudós barát énnekem ezt azt ő eljárásukat abból a kánoni elvből vezette le, hogy a püspök senkinek sem tilthatja meg, hogy szerzetbe ne lépjen, mert az magasabb tökéletesség.

Ez utóbbit elvben megengedhetvén anélkül, hogy in casu a tapasztalatnak praejudikálni akarnék: csak azt jegyzem meg, hogy ha nem tilthatná is meg a püspök a belépést, ettől lényegesen különbözik az, hogy Péternek avagy Pálnak előforduló esetben tényleg meg is engedje, hogy ebbe a szerzetbe lépjen-e, avagy egy másikba. Azonfelül a püspöknek biztosított elboesátási jog, közjogi természetű dolog, a mennyiben a püspök főpásztori hatalmát védi olyan irányban, ahonnan ezt a főpásztori jogkört nagyon is szeretik mindenféle privilegiummal, rezernációval, exempcióval, exceptiókkal rángatni, mintha biz az holmi gazdátlan szénaboglya volna. Mindezek tetejébe pedig a törvény nem ismerésére, sőt, ami ennél is rosszabb, feltudásra vall az az állítás, hogy a püspök senkinek sem tilthatja meg, hogy szerzetbe lépjen. Mert a dolog úgy áll, hogy a maga, már felszentelt papjának nem tilthatja meg, hogy szerzetbe lépjen, ha világi pap maradni nem akar.

Ez hát az egyetlen olyan törvényes mód, amellyel valamely pap a püspökével szemben fennálló kánoni engedelmisség köteleke alól kivonhatja magát. Egészen világos, hogy erre semmikép sem lehet alapítani azt a visszaélést, amely a püspöknek biztosított kánoni elboesátás közjogi természetű posztulátumát nagy önkényesen negligálja. Lex imperat. Duplán azoknak, akik a szófogadást még extra is megfogadtak.

A kalocsai 1863. évi érsektartományi zsinat azt is elrendelte, hogy mindazon szerzetes papok, akiket a rend feje plebániák vezetésére mutat be a megyéspüspöknek, ép úgy tartozzanak zsinatvizsgát tenni, mint akármely megyébeli világi pap. Biztosan tudom, hogy a szomszéd csanádi megyében ezt szigorúan végre is hajtják és ha in casu irgalmasan kezelik is azt a zsinatvizsgát, de senkinek el nem engedik.

Pedig ott összesen talán csak négy vagy öt plebánia van szerzetesek gondozása alatt, míg nálunk 15—18 is van s ezek közt a legtöbb olyan, a mely igenis megkívánja, hogy minden tekintetben rátermett és kellő kvalifikációval bíró ember álljon az élen.

Azt sem tudom mindmáig megérteni, hogy az osztó igazságnak melyik pontja az, amely úgy kívánja, hogy amikor az egyházmegyei paptól érettségét, nyolc szemeszterrel szóló vizsgát stb. stb. s ezek tetejébe még zsinatvizsgát is követelnek, a szerzetbeli ez utóbbi nélkül s amazoknak sok esetben csak a titulus coloratus-ával lásson neki nagy és felelőség terhes plebánia vezetésének. Nem vagyok hiva annak a felfogásnak, hogy: a barátunk ennyi is elég; — nekem a tudós barát az eszményképem. Mennél szegényebb földi javakban, annál gazdagabb legyen lelki kincsekben s hogy ez utóbbiakból mi is részesüljenek, hozzák ki a vásárra ott a zsinatvizsga forumán.

Nemcsak, hogy méltánytalanság nincs ebben, de még csak novum sincs benne, mert tisztán csak egy olyan reájk is vonatkozó és közel 50 év óta fenálló törvény végrehajtásáról van szó, amelyet a kalocsai zsinatra az ő oda törvényesen meghívott és jelen volt tartományi rendi főnökeik részvételével alkottak.

Ugyanebbe a kategóriába tartozik az a még az előbbinél is viszásabb állapot, hogy középiskolai hittanári állásokat is töltenek be itt minálunk szerzetesek minden erre való rendes képesítés nélkül, holott maguk a hazai tanítórendek is csak rendes képesítéssel bíró tagjait alkalmazzák hittanári állásra, akik igen sok esetben theologiai doktorok is. Könnyű belátni, hogy ennek az állásnak a fontossága ezt így is kívánja.

A józan konzervativizmus és a maradiság között nagy különbség van és bárha épen a maradiság az, amely most untalan a jura atavistica, a konzervativizmus köpenybe burkolózik s füleire húzza a hirhadt vaskalapot: régi és személyes tapasztalatlan alapuló meggyőződés, hogy itt is fe! kell hagynunk azzal a régi rossz szokásunkkal: fac me talem, et talis ero.

A középiskolai vallásoktatás ellátása ezer és ezer fentebb hivatal, mint holmi házi lector tisztének a betöltése; ide teljes szakképzettség kell és nem elég az olyan theologiai tudás, a melylyel szemben a kiküldött püspöki biztos páros szemeszterekben irgalmaságot, páratlanokban kegyelmet volt kénytelen gyakorolni. A 48. évi zsinat a theologia házi tanítása ellen ugyancsak mérges határozatot hozott; a viszonyok azóta nem sokat javultak, bárha tagadni nem lehet, hogy az intézők részéről koronkint meg volt a jó szándék és a

jó törekvés sőt némi eredmény sem hiányzott egyesek pedig autodokszis útján szép jártatosságot is szereztek, azonban az emberek és az anyagi eszközök hiánya zalamelyes számbavehető fejlődést alig ha fog megengedni. Ha létesül fehérvárt a theologiai fakultás akkor minden esetre ide kell majd koncentrálni a szerzetek házi tseológiáját is, ami első sorban az ő érdekek.

(Folyt. köv.)

Schmidt János, Budapest, IX. Ráday-u. 40.

Speciálista bármily stílus és vallású templomremelési tárgyak javítása különösen: modern olajok márványozásra.

Eladó házastelkek.

Gyulafehérvárt a **Templom-utca** 1-ső számú ujonnan épült házastelkek, két külön üzlethelyiséggel, három lakószobával, egy teljesen jó karban levő tekepályával és kényelmes nyári mulatóhelyiséggel, továbbá a **Csatorna-utca** (volt Sárdi-utca) 10. sz. alatti házastelkek (a volt Turcu-féle vendéglő) három külön álló üzlethelyiséggel, számos lakószobával, tekepályákkal, diszes nyári mulatóhelyiséggel örök áron eladó. Értekezni **Fehér Sándor** tulajdonossal.

Megvételre,

vagy kihasználásra keresek bármilyen nagy és bármilyen nemű

ERDŐT.

Értesítők díjaztatnak.

Cím: a szerkesztőségben.

Parketta.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására adni, hogy a sok év óta fennálló

gőzfűrés és téglagáramat kibővíttem gőzszáritóval és tölgyparketta, valamint hajópadlógyártással.

Az eddigi olcsó és pontos kiszolgálásról n. é. évemmet ezután is biztosítom.

Szászrégen, 1907. május hó.

Kiváló tisztelettel

Müller János,

Szászrégeni első gőzfűrés és téglagyár.

Szélhajtó és görcscsillapító Bibergeil-cseppek.

Egy 1844. év óta ismert és hasznos házi-szer, mely az étvágyat előmozdítja és az emésztést elősegíti. — **1 üveg ára 1 korona.** — Kevesebb mint 2 üveg, utánvét **2 K. 50 fill.** (csomagolással együtt) nem küldetik.

Rendelhető Bittner Gyula gyógyszerésznél
Gloggnitz, (Alsó-Ausztria.)

EGY KÖZÉPKORU NŐ

óhajt

társalgónői

vagy

gyerekekhez mint nevelőnő

vagy mint **házveztőnő alkalmazást kapni.**

Bővebben megtudható **Suhr Károlyné** virágüzletében.

TARTOS SZÁGTALAN
Csakis Christoph-féle lakot kérjünk!
A VALÓDI
Christoph-Lak
A LEGJOBB MAZALÓ ANYAG A PADLÓKRA

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassú, ragadós száradás, mely olajfestékek és az olajlakkok sajátja — elkerültetik. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárggyal feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fenymázt,

sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akárcsak az olajfesték fűdi be a padlót s egyttal fényt és ad Ezért egyaránt alkalmazható régi és új pallóra Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást, stb. van azután

tiszta fenymáz (színezetlen)

új pallóra és parkettra: mely csupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékekkel már bemázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, ennél fogva nem fűdi el a famustrát.

Cristoph Ferenc

a valódiszobapadló fénylakk feltalálója

és egyedüli gyártója

FÖRAKTÁR:

DAHINTEN VIKTOR

vaskereskedésben GYULAFEHÉRVÁRT.

A bérnálás szentségének szertartása

czimü füzet,

Bérnálási lapok,

Bérnáltak anyakönyve,

rovatos ivek kaphatók

Papp György könyvnyomdájában,

Gyulafehérvárt.

Felhívjuk a t. közönség becses figyelmét azon körülményre, hogy a **Közművelődés** jelen alakjában **hirdetéseket** is közöl.

Ennélfogva tért nyer lapunkban az adásvételi ügylet iránti érdeklődés is, a mennyiben birtokok eladását, vagy vételét, haszonbérleteket, állások betöltését, árverések vagy árlejtések határidejét, ipari és kereskedelmi cikkek ismertetését és ajánlását célszerűen lehet eszközölni, — továbbá gyógyfürdők, nyári lakok, szőlőkertek, gyógyító és tápszerek, borok, ásványvizek és másnemű italok eladására vagy vételére és mindennemű szükségletek kielégítésére igen kényelmes módon lehet eladót, illetve vevőt találni.

Sikeresen lehet továbbá a **Közművelődésben** való hirdetés útján értékesíteni eladásra szánt könyvtárakat, irodalmi műveket, zeneeszközöket, festményeket, könyveket, képeket, újságlapokat, szobrokat fegyvereket, régi pénzeket, ékszereket, butorokat, háztartási gazdasági és más eszközöket stb. stb.

Hirdetési feltételeink a következők:

Egy egész oldal területet elfoglaló hirdetés egyszeri közlési díja		K. 10.—
Egy fél	oldal	„ 6.—
Egy negyed	„	„ 4.—
Egy nyolczad	„	„ 3.—
Egy tizenhatod	„	„ 2.—
Egy harmincketted	„	„ 1.—

Iparosok és kereskedők többszöri hirdetés megrendelése esetén 10% ár-
engedményben részesülnek.

A hivatalos hirdetések közlési díja külön árszabás alá esik és pedig
 cm. területes számítással, mely területnek egyszeri közlési díja 10 fil-
lérben van megállapítva.

Hirdetések szövegezését is elvállaljuk, de annak fejében külön 1 korona
díj számíttatik fel.

==== **A hirdetések díja előre fizetendő.** ====

Hirdetésekre vonatkozó megrendelések és pénzküldemények a kiadó-
hivatalba intézendők.

Tisztelettel
a kiadóhivatal.